

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๓ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

=====

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางประจวบ แป้นทอง
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๔/๒ บ้านสมอลน หมู่ ๗ ตำบลไผ่หลิว อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี
โทรศัพท์ ๐๘๙-๘๐๘๔๖๔๕ Facebook ประจวบ แป้นทอง Line ๐๘๙๘๐๘๔๖๔๕
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๐๕
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา
สถานบันการศึกษา โรงเรียนวัดหลังคาแดง
คณะ/สาขาวิชา -
๖. อาชีพปัจจุบัน
☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....ค้าขาย.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๓๐๐,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว , เห็ด
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - ๑) แปลงเรียนรู้การทำนาแบบลดต้นทุน
๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย
 - ๑) การเก็บตัวอย่างดิน และตรวจวิเคราะห์ดิน
 - ๒) การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา และเชื้อราบีวเวอเรียเพื่อการเกษตร
 - ๓) การปลูกพืชใช้น้ำน้อย
 - ๔) การผลิตปุ๋ยหมัก และฮอร์โมนทางการเกษตร
 - ๕) เศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรผสมผสาน การเพาะเห็ด
๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย
 - ๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๒ หลักสูตร ได้แก่ การลดต้นทุนการผลิตข้าว และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
 - ๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ได้แก่ ศัตรูพืชและการบริหารจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน
การเตรียมเมล็ดพันธุ์ที่ดี
 - ๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๑ หลักสูตร ได้แก่ การจัดทำบัญชีต้นทุนการผลิต

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. ได้แก่ เทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว

๔.๔.๑ วัตถุประสงค์

- ๑) เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตข้าว
- ๒) เกษตรกรมีการใช้เทคโนโลยีการเกษตรที่ทันสมัย และมีพัฒนาเทคนิคใหม่ๆ
- ๓) เกษตรกรมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า
- ๔) เกษตรกรสามารถลดการใช้สารเคมี โดยการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (Integrated Pest Management หรือ IPM)
- ๕) เกษตรกรสามารถทำการเกษตรอย่างยั่งยืน

๔.๔.๒ เนื้อหา

เนื้อหาหลักสูตรในการถ่ายทอดความรู้การลดต้นทุนการผลิตข้าวโดยอาศัยเทคนิคนวัตกรรมและวิธีการที่เหมาะสม ประกอบด้วย

- ๑) การใช้เครื่องจักรกลการเกษตรสมัยใหม่ เพื่อช่วยลดต้นทุนด้านแรงงาน เวลา และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น โดรนการเกษตร รถแทรกเตอร์
- ๒) การใช้เทคโนโลยีในการทำนา ได้แก่ การทำนาแบบเปียกสลับแห้ง และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๓) การใช้วิธีการที่เหมาะสมในการผลิตข้าวเพื่อลดต้นทุน ได้แก่ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การไถกลบตอซังเพื่อช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุ การใช้สารเคมีในปริมาณที่เหมาะสมควบคู่กับการใช้สารชีวภัณฑ์ การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

๔) เทคโนโลยีการปลูกพืชใช้น้ำน้อย

๔.๔.๓ รูปแบบการถ่ายทอด ได้แก่ การบรรยายให้ความรู้ และการสาธิตในแปลงปลูก

เป็นเกษตรกรต้นแบบ Smart Farmer ของอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี ที่มีความรู้ความสามารถ ในการบรรยายถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแก่เกษตรกรในพื้นที่

ฐานการเรียนรู้

ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ : การเก็บตัวอย่างดิน และตรวจวิเคราะห์ดิน

ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ : การผลิตเชื้อไตรโคเดอร์ม่า และเชื้อบิวเวอร์เรียเพื่อการเกษตร

ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ : การปลูกพืชใช้น้ำน้อย

ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ : การผลิตปุ๋ยหมัก และฮอร์โมนทางการเกษตร

ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ : เป็นฐานเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การทำเกษตรผสมผสาน การเพาะเห็ด

แปลงเรียนรู้

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเกษตรตามบริบทของพื้นที่ สภาพปัญหาที่พบ ความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ และแสดงความคิดเห็นแก่หน่วยงานราชการในเวทีการประชุมต่าง ๆ ในระดับอำเภอ เพื่อให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำข้อมูลและข้อเสนอแนะไปวิเคราะห์ กำหนดเป้าหมายการพัฒนาด้านการเกษตร

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) ดำเนินการโดยการประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่ และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอและหน่วยงานภาคีเครือข่ายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อระดมความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ ศักยภาพของเกษตรกร ปัญหาความต้องการของเกษตรกร ทรัพยากรในพื้นที่ และพิจารณา กำหนดเป็นกิจกรรม/แผนงาน ที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการ สามารถแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรและพัฒนาเกษตรกรในพื้นที่ได้ ทั้งนี้ รายละเอียดแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) ปรากฏตามภาคผนวก

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

- ตั้งเดิมเกษตรกรทำการเกษตรเองและไม่มีการจ้างแรงงาน และเริ่มมีการทำการเพิ่มพื้นที่ในการเกษตรที่มากขึ้น เริ่มมองเห็นปัญหาด้านต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ได้แก่ ด้านแรงงาน เริ่มมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาแทนแรงงาน ด้านต้นทุนการผลิต ปุ๋ยเคมี สารเคมี มีราคาที่สูงขึ้น เกษตรกรต้องการลดต้นทุนการผลิต ต้องการเพิ่มผลผลิตและรายได้ โดยการนำเทคโนโลยีและหลักวิชาการ เช่น การวิเคราะห์ดิน การปลูกพืชตามฤดูกาลหรือการปลูกพืชที่หลากหลาย การปรับรูปแบบการผลิตพืช การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

- ประสบปัญหาแมลงศัตรูพืชมีการดื้อยาเนื่องจากใช้สารเคมีมาตลอด จึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการศัตรูพืชมาเป็นวิธีการเกษตรแบบผสมผสาน

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

- ต้นทุนการผลิตสูง ราคาปุ๋ยเคมี สารเคมี เมล็ดพันธุ์ และค่าแรงงานสูงขึ้น จึงเริ่มนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้ในการเกษตร เช่น โดรน การใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสม การใช้พันธุ์ดี

- ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) โดยสภาพอากาศที่รุนแรง เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง ส่งผลกระทบต่อผลผลิตโดยตรง จำเป็นต้องมีการวางแผนการเพาะปลูกพืชและปรับตัวด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล จึงต้องนำความรู้ทางวิชาการ เช่น การจัดการน้ำ การปรับปรุงดิน

- ปัญหาวัชพืช โรคพืชและแมลงศัตรูพืชระบาด เนื่องจากการใช้สารเคมีแบบไม่ถูกหลักวิชาการและสภาพอากาศเปลี่ยนแปลงทำให้วัชพืช แมลงศัตรูพืชและโรคพืชระบาดรุนแรงขึ้น จึงต้องมีการปรับเปลี่ยน เช่น การใช้สารชีวภัณฑ์หรือการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสานร่วมด้วย เป็นต้น

- แรงงานการเกษตรลดลง จึงต้องอาศัยเครื่องจักรกลการเกษตรหรือระบบอัตโนมัติ เช่น โดรน เครื่องหว่าน เครื่องเกี่ยว เพื่อทดแทนแรงงาน เป็นต้น

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร มุ่งเน้นด้านการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มรายได้ และลดปัญหาด้านสภาพแวดล้อม ดังนี้

๑. แปลงข้าว แบ่งเป็น

- การตรวจวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามค่าการวิเคราะห์ดิน เพื่อลดต้นทุนการผลิตและพืชได้รับธาตุอาหารในปริมาณที่ตรงตามความต้องการ
- การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ดีก่อนปลูกและการใช้ในอัตราที่เหมาะสมตามคำแนะนำทางวิชาการ จากเดิมที่ใช้ข้าวพันธุ์ กข๕๑ และ กข๕๔ เป็นพันธุ์ กข๔๗ และ กข๘๕
- การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปรับปรุงบำรุงดิน และใช้น้ำหมักชีวภาพในแปลงปลูก
- การอัดฟางเพื่อเพิ่มรายได้ การไถกลบตอซังทดแทนการเผาเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมี
- การทำนาแบบเปียกสลับแห้ง เพื่อลดการปล่อยก๊าซมีเทน ประหยัดทรัพยากรน้ำเนื่องจากลดการใช้น้ำในการทำนา

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ขั้นตอนในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรที่ปฏิบัติในแปลง แบ่งเป็นขั้นตอน ดังนี้

- การประเมินสถานการณ์การผลิตพืชของตนเองและวางแผนการเพาะปลูก โดยเน้นการลดต้นทุนการผลิต และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- เลือคนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ มีการทำเกษตรกรรมแบบผสมผสานเพื่อเพิ่มโอกาสทางรายได้ และการทำนาแบบลดต้นทุน โดยอาศัยนวัตกรรม เทคโนโลยีและวิธีการที่เหมาะสมตามคำแนะนำทางหลักวิชาการ เช่น การทำนาแบบเปียกสลับแห้ง การไถกลบ ตอซัง การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ การตรวจวิเคราะห์ดิน การใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์
- ลงมือปฏิบัติจริงในพื้นที่และแปลงปลูก พร้อมกับการเก็บข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อช่วยในการวางแผนการเพาะปลูกในรอบถัดไป
- ๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑. นาข้าว โดยมีวิธีการ/ขั้นตอนที่ดำเนินการ คือ

- เลือกพันธุ์ข้าวที่คุณภาพดี มีความเหมาะสมกับพื้นที่ เป็นที่ต้องการของตลาด มีความต้านทานโรคและแมลง เลือกพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เนื่องจากเป็นพื้นที่รับน้ำ หลังจากทดลองมาหลายๆพันธุ์ สุดท้ายจึงได้ พันธุ์กข๔๗ และ กข๘๕ ที่ตรงตามความต้องการ
- ทำการเก็บตัวอย่างดินในแปลงนาตามวิธีการเก็บตัวอย่างดิน เพื่อส่งตรวจวิเคราะห์ดินและใช้ผลการวิเคราะห์ในการวางแผนใส่ปุ๋ยตามความจำเป็น
- การเตรียมดิน โดยใช้วิธีการไถกลบตอซังเพื่อช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน และใช้การไถพรวนและย่อยดินให้ร่วนซุย ปรับปรุงคันนาให้สามารถควบคุมและเก็บกักน้ำได้ดีขึ้น

- การจัดการน้ำในแปลงนา โดยใช้วิธีการทำนาแบบเปียกสลับแห้ง มีการระบายน้ำเข้านาปล่อยน้ำเข้านาหลังหว่าน ๕-๗ วัน เพื่อให้เมล็ดข้าวงอกดี และระบายน้ำออกเมื่อข้าวอายุ ๓๐-๔๕ วัน เพื่อให้รากแข็งแรง การรักษาระดับน้ำให้เหมาะสมช่วงข้าวออกดอกและสร้างเมล็ด เป็นต้น

- การใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน โดยใส่ปุ๋ยเคมีแบบ “แบ่งใส่” ตามช่วงอายุข้าว ด้วยสูตรและอัตราที่เหมาะสมตามคำแนะนำ และมีการเสริมปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอกเพื่อบำรุงดินเพิ่มเติม

- การจัดการศัตรูพืชด้วยวิธี IPM (หลักการผสมผสาน) โดยหมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ ใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อราบีวเวอเรีย ร่วมกับสารเคมีเมื่อจำเป็น โดยใช้ตามคำแนะนำและอัตราที่เหมาะสม และมีการเปลี่ยนกลุ่มยาเพื่อป้องกันการดื้อยา

- การเก็บเกี่ยว ทำการเก็บเกี่ยวเมื่อข้าวแก่ ๙๐-๙๕% (รวงโน้มลง สีเหลืองทั่วทั้งต้น) เพื่อไม่ให้มีความชื้นสูง ซึ่งผลต่อราคาการจำหน่าย

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน ๗๒ ไร่

๑.๒) เห็ด พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลากินพืช จำนวน ๑ บ่อ

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) ไก่ไข่ จำนวน ๓ ตัว

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก. มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าเตรียมดิน เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่

๑.๒) ค่าเมล็ดพันธุ์ เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่

๑.๓) ค่าสารเคมี/ชีวภัณฑ์ เป็นเงิน ๒๕๐ บาท/ไร่

๑.๔) ค่าปุ๋ยเคมี เป็นเงิน ๘๔๐ บาท/ไร่

๑.๕) ค่าเก็บเกี่ยว เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่

๑.๖) ค่าน้ำมัน เป็นเงิน ๔๐๐ บาท/ฤดูกาลผลิต

๑.๗) ค่าขนส่ง เป็นเงิน ๘๐๐ บาท/รอบ

รวมต้นทุนการผลิต ๓,๗๙๐ บาท/ไร่ และมีปริมาณผลผลิตเฉลี่ย ๘๐๐ กิโลกรัม/ไร่

รายได้ ๗,๘๐๐-๗,๙๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุเห็น.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....๑,๐๐๐.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุหน่อไม้.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ๓๐๐.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-

เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....-.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุข้าว.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๒๘๘,๗๒๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑) ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง ได้แก่ มีหน่วยงานทางภาครัฐเข้ามาสนับสนุน ด้านงบประมาณ และความรู้ทางวิชาการ ส่งผลให้เกษตรกรเกิดการพัฒนาตนเอง พัฒนาความรู้ เกิดการลดต้นทุนการผลิต ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

๒) ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น ได้แก่ มีแหล่งการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่

๓) ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน ได้แก่ เป็นศูนย์กลางความรู้ แหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรสำหรับเกษตรกรทั้งในชุมชนและนอกชุมชน เป็นศูนย์กลางการประสานความร่วมมือด้านการเกษตรและการแก้ไขปัญหาภาคการเกษตร เชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และเครือข่ายเกษตรกรในชุมชน ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่มีการนำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของตนเองและชุมชน ได้แก่

๑) การทำนาแบบเปียกสลับแห้ง มีส่วนช่วยในการรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คือ ลดการปล่อยก๊าซมีเทน ประหยัดทรัพยากรน้ำเนื่องจากลดการใช้น้ำในการทำนา ๑๕-๓๐ % ลดการไหลเวียนของสารเคมีต่าง ๆ จากนาข้าวสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง ลดการใช้สารเคมีและส่งเสริมระบบนิเวศที่ยั่งยืน

๒) การอัดฟางก้อนและไถกลบตอซังแทนการเผา มีส่วนช่วยในการรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คือ ลดปัญหาหมอกควันและ PM๒.๕ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพในดิน เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เช่น นำฟางข้าวมาทำอาหารสัตว์ ทำปุ๋ยหมักหรือเป็นวัตถุดิบในการผลิตพลังงานชีวมวล นอกจากนี้ยังช่วยในการฟื้นฟูและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑) การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เกิดจากการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การทำนาแบบเปียกสลับแห้ง ส่งเสริมการใช้น้ำฝนและการกักเก็บน้ำตามธรรมชาติ เช่น สระน้ำในไร่นา

๒) การอนุรักษ์ดิน เกิดจากการไถกลบตอซัง และการปลูกพืชคลุมดิน

๓) การนำทรัพยากรกลับมาใช้ซ้ำ (Recycle & Reuse) โดยการใช้ฟางข้าวทำเป็นปุ๋ยหมัก เพาะเห็ด

๔) การเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ จากการทำเกษตรผสมผสาน การลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อแมลงและสิ่งมีชีวิตที่เป็นประโยชน์

๕) ลดการเผาและมลพิษในสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกิดจากการงดเผาฟางข้าวและตอซัง มีส่วนช่วยลดฝุ่นละออง และการลดก๊าซเรือนกระจกจากการทำนาแบบเปียกสลับแห้ง

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

จากการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของชุมชนและอำเภอดอนพุด ที่ครอบคลุมและชัดเจนมากขึ้น ดังนี้

๑) สภาพทั่วไปของพื้นที่ : พื้นที่การเกษตรของอำเภอดอนพุด จำนวน ๓๕,๖๖๓ ไร่ ลักษณะดินเป็น ดินเหนียว กลุ่มชุดดินโคกกระเทียม เป็นดินในพื้นที่ราบลุ่ม ที่เหมาะแก่การปลูกข้าว เป็นพื้นที่อาศัยน้ำชลประทานในการทำการเกษตรเป็นหลัก ๙๗ % ของพื้นที่ทั้งหมด ในพื้นที่ คือ น้ำท่วมขังในฤดูฝนเนื่องจากเป็นพื้นที่รับน้ำ และน้ำแล้งในฤดูแล้ง เนื่องจากเป็นพื้นที่ปลายน้ำ พบปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่นาลุ่มต่ำในช่วงเดือนกันยายน - ธันวาคม, ปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในช่วงเดือนมกราคม - พฤษภาคม

๒) ข้อมูลด้านพืช : พืชเศรษฐกิจสำคัญในพื้นที่อำเภอ ได้แก่ ข้าว ซึ่งมีพื้นที่ปลูกประมาณ ๒๖,๕๒๘ ไร่ ข้าวโพดฝักสด ประมาณ ๑๗๒.๒๕ ไร่ และพริกสด ประมาณ ๕๑ ไร่

๓) ข้อมูลด้านปศุสัตว์และประมง : อำเภอดอนพุด มีเกษตรกรที่ทำปศุสัตว์ ได้แก่ ไก่ไข่ และวัวเนื้อ สำหรับด้านประมง ได้แก่ ปลาเบญจพรรณ ปลานิล และปลาดูบ

๔) ด้านโครงสร้างเกษตรกร : จำนวนครัวเรือนเกษตรกรมากกว่า ๑,๐๘๙ ครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงสูงวัย มีกลุ่ม/องค์กรเกษตรกรที่หลากหลายในพื้นที่ เช่น กลุ่มนาแปลงใหญ่ตำบลดอนพุด กลุ่มนาแปลงใหญ่โคกโพธิ์สามัคคี กลุ่มแปลงใหญ่ชาวดงเข้มแข็ง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร กลุ่มยุวเกษตรกร ศูนย์เครือข่าย ศพก. เป็นต้น

๕) แนวทางในการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ : ส่งเสริมการทำนาแบบลดต้นทุน โดยอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เนื่องจากปัญหาด้านทุนการผลิตที่สูงมากขึ้น เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

๑) เป็นแหล่งเรียนรู้หลักทั้งของชุมชนและอำเภอ โดยเปิดบริการอบรมเกษตรกรในพื้นที่และนอกพื้นที่ตลอดทั้งปีมีหลักสูตรอบรม/ฝึกปฏิบัติ มีแปลงสาธิตและนวัตกรรมจริงที่ครอบคลุมตามบริบทของพื้นที่ เช่น การทำนาแบบลดต้นทุน การจัดการดิน-ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ โดยมีการจัดอบรมและให้บริการในการเป็นจุดอบรมและถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการ จากหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานราชการอื่นๆ ปีละไม่ต่ำกว่า ๕-๑๐ ครั้ง มีผู้เข้าร่วมอบรมและใช้บริการศูนย์เรียนรู้มากกว่า ๑๕๐ คน/ปี

๒) เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ เรื่อง การทำนาเปียกสลับแห้ง การไถกลบตอซัง เศรษฐกิจพอเพียง และการทำเกษตรผสมผสาน เป็นต้น

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ผลสำเร็จเชิงประจักษ์ในการบริการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาการแก้ไขปัญหของเกษตรกร และการรับเรื่องร้องเรียนด้านการเกษตรของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) สามารถสรุปได้ดังนี้

๑) การแก้ไขปัญหาด้านต้นทุนการผลิต มีการเก็บข้อมูลต้นทุนการผลิตก่อนและหลังการใช้เทคนิคที่แนะนำแสดงให้เห็นถึงการลดลงของต้นทุนการผลิตข้าว

๒) การปลูกพืชใช้น้ำน้อยทดแทนการปลูกข้าวในฤดูนาปรัง ได้แก่ เพาะเห็ด เพื่อลดปัญหาน้ำไม่เพียงพอในช่วงฤดูแล้ง

๓) การแก้ไขปัญหาด้านมลพิษและฝุ่นละออง โดยการปฏิบัติให้เห็นจริงในการงดเผาฟางข้าวและตอซัง ซึ่งมีเกษตรกรในชุมชนที่สนใจและปฏิบัติตามแนวทางที่แนะนำ ทั้งยังสามารถช่วยเพิ่มรายได้จากการขายฟางอัดก้อน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ผลสำเร็จเชิงประจักษ์ในการบริการด้านข้อมูลข่าวสารและด้านวิชาการของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) สามารถสรุปได้ดังนี้

๑) บริการด้านข้อมูลข่าวสาร มีการจัดเก็บข้อมูลและแสดงข้อมูลด้านการผลิต เช่น รายได้ ต้นทุน การใช้เทคโนโลยี ฯลฯ สามารถให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรและผู้สนใจ ผลลัพธ์ คือ เกษตรกรในพื้นที่นำข้อมูลไปปรับใช้ได้

๒) บริการด้านวิชาการ เป็นวิทยากรอบรมให้ความรู้ตามหลักสูตรต่าง ๆ ผลลัพธ์ คือ เกษตรกรนำความรู้ไปปรับใช้ได้จริง สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต หรือปรับเปลี่ยนการผลิตที่เหมาะสมตามสภาพพื้นที่ได้

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

๑) ช่องทางหลักในการขยายผลองค์ความรู้สู่เกษตรกรในชุมชน ได้แก่

- การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ ณ แปลงเรียนรู้หรือพื้นที่ต้นแบบ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการอบรมเกี่ยวกับเรื่องการทำนาแบบลดต้นทุน การทำนาแบบเปียกสลับแห้ง เป็นต้น

- การใช้แปลงเรียนรู้/ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เนื่องจากศูนย์เรียนรู้เป็นแหล่งถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกษตรกรเข้าถึงได้จริง มีการถอดบทเรียนจากพื้นที่จริง ส่งเสริมให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

- การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มเกษตรกร โดยเปิดโอกาสให้เกษตรกรแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้จากกันและกัน

๒) การนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่อของเกษตรกร ได้แก่

- เกษตรกรมีการปรับใช้วิธีการที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตน โดยการวิเคราะห์ตามความสามารถที่ดำเนินการได้ วิเคราะห์ความเหมาะสมของ ดิน, น้ำ, ภูมิอากาศ, ต้นทุน และทรัพยากรในพื้นที่ให้สอดคล้องกับบริบทจริง

- การทดลองปฏิบัติตามแนวทางที่ได้รับการถ่ายทอดในแปลงของตนเอง

- มีการพัฒนาต่อเนื่อง โดยนำผลที่ได้มาประเมินความคุ้มค่าและประสิทธิภาพและขอคำแนะนำเพิ่มเติมจากศูนย์เรียนรู้ฯ หน่วยงานราชการ

๓) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ

- เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน เกษตรกรสามารถลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น เกิดความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

๑) การจัดทำแปลงเรียนรู้/แปลงสาธิต ร่วมกับชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ

๒) การร่วมทำกิจกรรมถ่ายทอดความรู้กับหน่วยงานภาครัฐ

๔) การร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการปฏิบัติจริงและรณรงค์ร่วมกับกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ในการงดเผาตอซัง และเปลี่ยนฟางข้าวเป็นประโยชน์

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเกษตรระดับพื้นที่ โดยการเป็นผู้นำในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเกษตรกรในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแบ่งออกเป็น

๑) ผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ โดยการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตร ให้แก่เกษตรกรที่เข้ามาเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงในพื้นที่ เช่น การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม การลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น

๒) ผู้ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้กับเกษตรกรในชุมชน ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกัน

๓) ผู้จัดการแปลงเรียนรู้ โดยดูแลแปลงเรียนรู้ของ ศพก. ให้เป็นต้นแบบการผลิตที่ดี ปรับปรุงกิจกรรมให้ทันสมัย สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกร พัฒนาแปลงต้นแบบให้สามารถรองรับกิจกรรมศึกษาดูงาน การฝึกอบรม และการขยายผล

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) สะท้อนถึงความสำเร็จในการทำหน้าที่แกนนำด้านเกษตรของชุมชน ที่ไม่เพียงแต่ทำเพื่อครอบครัวตนเอง แต่ยังสามารถขยายผลสู่เกษตรกรรายอื่น และแม้จะเป็นเกษตรกรธรรมดาคนหนึ่ง แต่ก็สามารถเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ ถ้ามีความตั้งใจและลงมือทำ โดยความภาคภูมิใจของการเป็น ศพก. ที่เกิดขึ้นมีดังนี้

๑) ภาคภูมิใจที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ให้กับชุมชน คือ ได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานภาครัฐ ในการเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านการเกษตร มีคนมาเยี่ยมชม ศึกษาดูงาน และนำองค์ความรู้ไปใช้

๒) ภาคภูมิใจที่ได้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการเป็นเกษตรกรต้นแบบ เพื่อถ่ายทอดความรู้ และส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกรรายอื่นๆ

๓) ภาครัฐมีใจที่มีส่วนช่วยในการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตให้คนในชุมชนจากการส่งเสริมการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ

๔) ภาครัฐมีใจที่เป็นต้นแบบในการทำการเกษตรในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียง และการเกษตรแบบผสมผสาน โดยเริ่มต้นจากความไม่ประสบผลสำเร็จ และเริ่มต้นใหม่ ไม่ย่อท้อ มีความอดทน จนประสบผลสำเร็จ และเป็นแรงบันดาลใจให้เกษตรกรรายอื่นๆ

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

- ความเป็นผู้นำในรูปแบบทางการ (Formal Leadership) ได้แก่ ประธาน ศพก. อาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้าน (อกม.) อาสาบัญชี (ครูบัญชี) หมอดินอาสา อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และเกษตรกรต้นแบบ (Smart Farmer) มีบทบาทในการถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการเกษตร และส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกรรายอื่นๆในพื้นที่

- ความเป็นผู้นำในรูปแบบไม่เป็นทางการ (Informal Leadership) ได้แก่ การเป็นเกษตรกรต้นแบบที่มีความรู้จริงและช่วยให้คำแนะนำเพื่อน ช่วยเหลืองานสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน/ชุมชน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวมของเกษตรกรต้นแบบ ศพก. เป็นบทบาทที่สะท้อนความมุ่งมั่น ตั้งใจในการอุทิศตนเพื่อชุมชนมากกว่าการทำเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาอาชีพเกษตรกรและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่ โดยการเสียสละต่อส่วนรวมที่แสดงให้เห็น ประกอบด้วย

- การเปิดพื้นที่ส่วนตัวให้เป็นแหล่งเรียนรู้

- การเสียสละเวลาในการถ่ายทอดความรู้ เป็นวิทยากรอบรมให้เกษตรกรในพื้นที่ เดินทางไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การให้คำปรึกษาทางด้านการเกษตร

- ช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบปัญหา โดยลงพื้นที่ให้คำปรึกษาแบบตัวต่อตัวในกรณีที่เกษตรกรประสบปัญหา แนะนำการปรับเปลี่ยนวิธีคิด แนวทางการผลิตใหม่ ๆ

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ไม่เคยหยุดนิ่ง ไม่เคยย่อท้อ หนักเอาเบาสู้อาสาเพื่อสังคม

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย เกษตรกรต้นแบบ ศพก. และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอดอนพุด
ดังนี้

๑) นางประจวบ แป้นทอง	เกษตรกรต้นแบบ
๒) นายชาญชัย โฉมงาม	ตำแหน่ง เกษตรอำเภอดอนพุด
๓) นางสาวปาริชาติ ศรีใส	ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
๔) นางสาววันนิสา วงศ์ษา	ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
๕) นายจักร์ชัยพัฒน์ พัฒชนะ	ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๒.๑ กระบวนการในการถอดบทเรียนเพื่อใช้ในการรวบรวมองค์ความรู้จากเกษตรกรต้นแบบ ศพก. ประกอบด้วย

- ๑) การเตรียมการถอดบทเรียน โดยกำหนดเป้าหมายและขอบเขตของการถอดบทเรียน เตรียมทีมงานในการถอดบทเรียน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
- ๒) กระบวนการเก็บข้อมูล โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายเพื่อดึงข้อมูลจากเกษตรกร
- ๓) การวิเคราะห์เนื้อหา (Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และจัดกลุ่มเนื้อหา
- ๔) การสังเคราะห์และสรุปบทเรียน โดยนำเสนอผลการถอดบทเรียนให้อ่านเข้าใจง่าย
- ๕) การเผยแพร่และขยายผล

๒.๒ เครื่องมือที่แนะนำใช้ในการถอดบทเรียน ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการซักถามเป็นลำดับขั้น เช่น ปัญหา แนวทางแก้ไข ผลลัพธ์ และการแสดงขั้นตอนหรือองค์ความรู้ (Mind Mapping)

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๓.๑ ปัญหา/อุปสรรคในการถอดบทเรียน

แบบฟอร์มเป็นคำถามซ้ำซ้อน เจ้าหน้าที่ต้องศึกษาอย่างละเอียดก่อนเข้าไปสอบถามข้อมูลเกษตรกรต้นแบบให้เข้าใจง่ายที่สุด

๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการถอดบทเรียน

๑) เตรียมความพร้อมก่อนลงพื้นที่ โดยแจ้งวัตถุประสงค์ให้เกษตรกรเข้าใจชัดเจนว่าเป็นการเก็บองค์ความรู้ไม่ใช่การตรวจสอบ และเตรียมแบบคำถามที่ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน มีความครอบคลุมทั้งด้านกระบวนการ ผลลัพธ์ และปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๒) ใช้เครื่องมือที่เหมาะสม เช่น Mind Map , และ Storytelling เพื่อดึงองค์ความรู้ที่ซ่อนอยู่

๓) ใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อเก็บข้อมูลแบบ Real-life เช่น บันทึกวิดีโอ,บันทึกเสียง

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
ในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.๑๒

แผน รวย ศพก.

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอ.....คอนสาร..... จังหวัด.....สระบุรี..... ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

ชื่อเกษตรกรต้นแบบนางประจวบ เป้นทอง..... สินค้าหลักข้าว.....

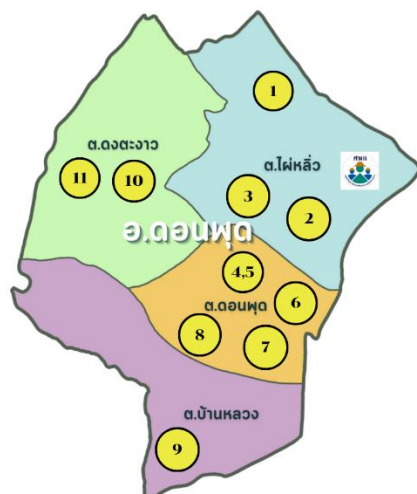
จุดเด่น๑. ถอดต้นทุนการผลิตข้าว ๒.การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว.....

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	งบประมาณ	ระยะเวลา												หมายเหตุ
				ค.ค.๖๗	พ.ย.๖๗	ธ.ค.๖๗	ม.ค.๖๘	ก.พ.๖๘	มี.ค.๖๘	เม.ย.๖๘	พ.ค.๖๘	มิ.ย.๖๘	ก.ค.๖๘	ส.ค.๖๘	ก.ย.๖๘	
๑. การเตรียมการ																
ประชุมหารือคณะกรรมการ ศพก. และเครือข่าย						↔										
ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อการพัฒนา ศพก.							↔									
กำหนดแนวทางการพัฒนาและแผนการดำเนินงาน							↔									
พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้							↔									
๒.การพัฒนาศักยภาพ ศพก.																
๒.๑ การปรับปรุงฐานเรียนรู้																
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การจัดการดินและปุ๋ย	๑	ฐาน						↔								
* ตรวจวิเคราะห์ดิน และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน								๑ ก.พ.-๓๑ มี.ค.								
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การใช้สารชีวภัณฑ์	๑	ฐาน						↔								
* การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาและชีวเวรเชื้อเพื่อการเกษตร								๑ ก.พ.-๓๑ มี.ค.								
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การปลูกพืชใช้น้ำน้อย	๑	ฐาน						↔								
								๑ ก.พ.-๓๑ มี.ค.								
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง การปลูกพืชใช้น้ำน้อย	๑	ฐาน						↔								
* ปุ๋ยสังคัม การใช้ปุ๋ยอินทรีย์								๑ ก.พ.-๓๑ มี.ค.								
- ฐานเรียนรู้ เรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๑	ฐาน						↔								
* การทำเกษตรแบบผสมผสาน								๑ ก.พ.-๓๑ มี.ค.								
ฐานเรียนรู้ เรื่อง การทำบัญชี																
ฐานเรียนรู้ เรื่อง การทำเกษตรผสมผสาน																
๒.๒ การปรับปรุงแปลงเรียนรู้ เรื่อง การผลิตข้าว																
	๑	เรื่อง							↔							
									๑ มี.ค.-๓๑ ส.ค.							
ต้นแบบการผลิตข้าว																
คัดเลือกเกษตรกร วิชาประจำวิชาเกษตร NAC โฉมต้น เข้าร่วมทีม																
รูปแบบการปลูกข้าว ใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน (ปุ๋ยสังคัม) สรรวจ										↔						
ติดตามและถอดบทเรียน การใช้ปุ๋ยที่ขาด (ป๋อเพื่อง)																
๒.๓ การปรับปรุง/จัดทำข้อมูลประจำ ศพก.																
ข้อมูลพื้นฐานชุมชน																
ข้อมูลวิชาการ																
ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร																
๒.๔ พัฒนาศูนย์เครือข่าย																
คัดเลือก/รับรองศูนย์เครือข่าย																
วิเคราะห์ศูนย์เครือข่าย																
ปรับปรุง/พัฒนา ฯลฯ										↔						
										๑ ก.พ.-๓๐ มี.ย.						
๒.๕ คณะกรรมการ ศพก.																
- ประชุมคณะกรรมการ ศพก.	๔	ครั้ง						↔								

แผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอดอนพุด และศูนย์เครือข่าย

แผนที่ที่ตั้งแสดง ศพก.และศูนย์เครือข่าย อำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี

ชื่อศูนย์

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอดอนพุด

• เกษตรอินทรีย์การลดต้นทุนการกักน้ำ

1

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลไผ่หลัว

• การจัดการแมลงศัตรูพืช

2

ศูนย์เรียนรู้หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลไผ่หลัว

• การเกษตรผสมผสาน

3

วิสาหกิจชุมชนบ้านอ้อมแก้ว ตำบลไผ่หลัว

• ศูนย์เรียนรู้การเกษตรผสมผสาน/การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

4.5

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลดอนพุด , ศูนย์จัดการดินและปุ๋ยชุมชนตำบลดอนพุด

• การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชและโรคพืช , การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเพื่อลดต้นทุน

6

กลุ่มผู้ผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่เพื่อสุขภาพ

• ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยและแปรรูปข้าว

7

ศูนย์สาธิตเศรษฐกิจพอเพียงเทศบาลตำบลดอนพุด

• ศูนย์เรียนรู้การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

8

ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินอำเภอดอนพุด

• ศูนย์เรียนรู้การจัดการที่ดิน/เศรษฐกิจพอเพียง

9

ศูนย์จัดการดินและปุ๋ยชุมชนตำบลบ้านหลวง

• การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเพื่อลดต้นทุน

10

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลดงตะเภา

• การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช และโรคพืช

11

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดอนทอง

• การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและจัดทำจำหน่าย

